

KÖNYVISMERTETŐ

Koltay András – Nyakas Levente (szerk.): Magyar és európai médiajog

(Budapest, CompLex Kiadó, 2012. 929 oldal, ISBN 978 963 295 222 2)

Az európai demokráciákban a véleménynyilvánítás szabadsága és a sajtószabadság tág teret enged a kommunikáció szabad folyásának, azonban ez a szabadság, a szabadságjogok között betöltött kitüntetett szerepe ellenére sem korlátlan. Így a kérdés nem úgy merül fel, hogy a média területét szükséges-e szabályozni, hanem a figyelem sokkal inkább arra irányul, hogy a szabályozásnak hol húzzuk meg a lehetséges határait. Az említett határvonalak megvonására is kísérletet tesz a „*Magyar és európai médiajog*” címmel megjelent munka, amely a magyar és európai médiajogot együtt tárgyalja, és – az új magyar szabályozási rendszer 2010-ben történő elfogadása okán – a maga nemében hiánypótlónak tekinthető. A könyv alapkonceptiója, hogy a magyar médiaszabályozást európai perspektívában tárgyalja, azaz az egyes területeit, intézményeit a két regionális nemzetközi szervezet (Európai Unió és Európa Tanács), valamint a szervezetekben is meghatározó befolyással rendelkező államok (Nagy-Britannia, Németország, Franciaország) szabályozási megoldásain, adott esetben joggyakorlatán keresztül mutassa be. A szerkesztők perspektívaadásra való törekvése már a könyv indítófejezetében is megmutatkozik, amely magyar médiatörténetet az említett államok sajtó és elektronikus médiaszabályozás-történetével együtt tárgyalja. E fejezetben kerülnek lefektetésre a történeti előzményektől elválaszthatatlan médiaszabályozás-elméleti alapok is.

A könyv tematikájában a médiajog ‘keresztülfekvő’ jogterület jellegét kívánja tükrözni, amelyet a konvergens környezet csak tovább erősít. Így a munka kifejezetten a médiaszabályozás szemüvegén keresztül nézve kapcsol össze számos jogágit-jogterületet, és az alkotmányjogi, távközlési jogi, versenyjogi kérdések mellett polgári jogi, büntetőjogi, szerzői jogi, adatvédelmi szabályokat is bemutat. A mű külön érdeme, hogy az egyes részproblémák, így például a magánszféra védelme vagy az emberi méltósághoz való jog tárgyalásánál, a jellegzetesen sajátos médiajogi megközelítés mellett párhuzamosan mutatja be a klasszikus jogágak szabályozási igényeit, indokait is.

A mű meghatározó jellege az összehasonlító szemlélet. A magyar szabályozási rendszer elemzésén és értelmezésén túl a magyar és az európai regionális szabályozási rendszer összefüggéseit, hasonlóságát mutatja be, továbbá az egyes részfejezetek kiemelik a strasbourgi Emberi Jogok Európai Bíróságának esetjogi gyakorlatát, és amennyiben a kifejtett téma kapcsán szükséges az Európán kívüli országok joggyakorlatát is számba veszik. E tárgyalási szemléletet tükrözik vissza az egyes fejezetek, így például *A médiapluralizmus fogalma a magyar és európai médiaszabályozásban* című fejezetben a szerző a magyar szabályozás mellett az európai dimenziókat, megoldásokat is vizsgálja.

Az összehasonlító jogi megközelítés két szempontból is érdekessé teszi a művet a média-szabályozás iránt fogékony olvasók számára. Egyrészt a magyar mediaszabályozás a megszületését követően heves vitákat generálva hirtelen európai szintű kérdéssé vált, és e felfokozott állapotban nehéz volt az eligazodás, gyakran még szakértői körökben is. A könyv egy ilyen helyzetben a tisztánlátás esélyét kínálhatja, azáltal, hogy a magyar szabályozás európai normákhoz való igazodását mutatja be, többek között olyan vitatott kérdések tekintetében, mint a szabályozott szolgáltatások köre, a regisztrációs kötelezettség, a médiatartalmakkal szembeni tilalmak és tartalmi követelmények kiterjesztése, a médiahatóság jogállásával vagy éppen a szankciórendszerrel kapcsolatosan megfogalmazott kritikák.

Másfelől a területet mélyebben kutató vagy alaposabban ismerő embernek egy európai médiajogi összehasonlító elemeket is tartalmazó összefoglaló munka megjelenítése izgalmas és ambiciózus vállalkozás lehet, különös tekintettel a közös európai szabályozás, azaz az AVMS irányelv harmonizációja által érintett területek miatt. Az irányelv harmonizációja ugyanis nemrég zárult le, ugyanakkor jelentős bizonytalanság tapasztalható a tagállamok szabályozási rendszerében, és sok esetben vitatott, hogy az egyes államok az irányelv implementálásával a megfelelő megoldást választottak-e az egyes szabályozási tárgykörökben. Ezen belül is a figyelem leginkább a szabályozás tárgyára, azaz a lekérhető szolgáltatásokra, azok más szolgáltatásoktól való elhatárolására irányul. A könyv erről részletes elemzést tartalmaz, beleépítve a már eddig ismertté vált tagállami gyakorlatokat is.

A könyv műfaja nehezen meghatározható, inkább különböző műfajok ötvözetének tekinthető. A több mint nyolcszáz oldalas mű összesen harmincnégy logikusan egymásra épülő fejezetet tartalmaz, amelyek további alfejezetekre oszlanak. A szerkezeti logikát, a részek közötti koherenciát a következetesen alkalmazott kereszthivatkozások erősítik. Az egyes szerzők alapos feltárássra törekedve a mediaszabályozás kiemelt kérdéseire kapcsolódóan dolgozzák fel az egyes témaköröket, melyekhez válogatott magyar és külföldi forrásjegyzéket adnak, mely a tanulmányozott témakör alapos ismeretét feltételezik. A sok szerző ellenére a kötet egységes terminológiát alkalmaz, és könnyed olvashatóságra törekedve elemzi az egyes témákat. A könyv egységes terminológiai szóhasználata, a tematikus szöveget pedig egyedülálló szakszókincs el-sajátítását teszi lehetővé. A mű legfőbb értéke, hogy az elméleti ismereteket a gyakorlati tapasztalatokkal kiegészítve adja át az olvasónak. Ezen túl a szerkesztők és a szerzők közös érdeme, hogy az elmélet és a gyakorlat bemutatása között helyes arányt találtak.

A kötet műfaját tekintve így átmenetet képez a hagyományos kézikönyvek és tankönyvek között. Áttekintő szemlélete ellenére nem tekinthető monográfiának, viszont bőséges irodalomjegyzéke a további tájékozódást és a kutatást segíti. A könyv a médiát szabályozó teljes joganyag feltárássá törekszik, ugyanakkor a terjedelmi behatároltság miatt nem tudja teljes mértékben e célkitűzését teljesíteni. A média világának gyors és folytonos változása következtében nem képes a média kapcsán felmerülő kérdések minden részletét kimerítően megválaszolni, ezért a szerzők e műben a szabályozott környezet pillanatnyi állapotához kapcsolódó kérdéseket tudták csupán bemutatni. Ezt viszont ellensúlyozza az említett elméleti keret, mely az adott problémakörben mindig felvázolja a főbb kérdéseket, gondolkodási irányokat.

A kötet célja összefoglalni és könnyen áttekinthető rendbe szedni mindazon szabályokat, amelyek a média világot érintik, valamint hatékony és érthető támpontokat nyújtani elsősorban a médiával foglalkozó oktatók, kutatók, szakemberek számára. A könyv áttekintő, összefoglaló

jellege okán felsőoktatási tananyag, de emellett útmutatóul szolgálhat a gyakorlati szakemberek, és egyéb érdeklődők számára is.

A könyv szerkesztői arra törekedtek, hogy a médiajog területén jártas szakembereket, kutatókat kérjenek fel az adott fejezet megírására. Ennek megfelelően a könyv szerzői gárdáját ismert, magyar egyetemeken oktató elméleti és gyakorlati szakemberek alkotják. Így a mű egy ún. 'egyetemközi együttműködés' eredményeként született, amelynek célja egy közös tudástér kiépítése volt a 'médiatudomány' és a tudományos élet területén.

Az utóbbi években számos médiával foglalkozó mű jelent meg. A publikált könyvek azonban nem célozták az utóbbi években lezajlott változások teljes körű áttekintését, elemzését. E kötet szerzői és szerkesztői egy olyan összefoglaló mű összeállítására vállalkoztak, amely a mediaszabályozás hatályos állapotát szemlélteti elsősorban hazánkban és Európában. A mű gyakorlatias tárgyalásmódjával, világos érthető stílusával az olvasót a tárgyalt téma megértésében, a szerzővel való együttgondolkodásban segíti, arra serkenti. A kötet megjelenésével a szerkesztői által kitűzött és elérni kívánt feladatot teljesítette, és elfogulatlan hangvételben, a tudományosság kritériumának megfelelően, tárgyilagos áttekintést nyújt a média világát érintő alapvető szabályozási kérdésekről.

SZEGHALMI VERONIKA